

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 4.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2016. május 4. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszleletet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. A feladat a Nyugatrómai Birodalom hanyatlásához kapcsolódik.

A források egy-egy olyan folyamat következményét írják le, amelyek hozzájárultak a Nyugatrómai Birodalom hanyatlásához. Írja minden forrásrészlet alá a megfelelő folyamat sorszámát! Válasszon a felsorolásból! Egy sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Folyamatok:

1. Az árutermelés hanyatlása inflációt okozott.
2. A hadsereg létszámának növelése miatt növekedett az adóteher.
3. Az árutermelés hanyatlásával a pénzforgalom visszaszorult.
4. A hódító háborúk megszűnésével elapadt a rabszolga-utánpótlás.
5. A városok hanyatlásával csökkent az ipari termelés.

a) „A collegiumok [kézművesek testülete] ügyeiben, illetve a collegiumhoz tartozó személyek visszatoloncolásában illetékes bírák gondoskodjanak arról, hogy a hosszabb ideje távollévőket városukba összes javaikkal együtt toloncolják vissza, nehogy vagyontárgyaik hiánya akadályozza illetőségi helyükön való maradásukat.”
(Constantinus rendelete)

A folyamat sorszám:

b) „Akiknek [...] bérleményük van vagy lesz, kötelesek lesznek az illető telek tulajdonosainak [...] bárminemű gabona- és szőlőtermésük [megfelelő] hányadát a [törvény] előírásai szerint hiánytalanul beszolgáltatni: búzából a szérúról az egyharmadát; árpából a szérúról az egyharmadát; babból a szérúról az egynegyedét; borból a prés alól az egyharmadát; az összegyűjtött olajtermésből az egyharmadát.”
(Traianus rendelete)

A folyamat sorszám:

c) „A fentebbiekben felsoroltak alapján, mivel már maga az emberiesség követelte, joggal és méltán határoztunk úgy, hogy megszabjuk, nem az árucikkek árát – mert azt nem is lehetne helyesen megállapítani, hiszen egyes tartományokban bő volt a termés, és ezek boldogan dicsekedhetnek a kívánatos olcsósággal és a kivételes bőséggel, hanem az árak felső határát, hogyha történetesen drágaság ütné fel a fejét valahol – mentsenek meg az istenek ilyen csapástól! – akkor az árdrágítást, amelyet a szinte határtalan térségeken nem lehetett megfékezni, most rendeletünk megállítsa és törvényes intézkedéssel megzabolázza.” (Diocletianus rendelete)

A folyamat sorszám:

d) „Távol eső birtokon, ahová a tulajdonos nem látogat ki gyakran, egyáltalán mindenféle föld több hasznot hajt szabad bérlők kezén, mintha rabszolga tisztartók gondozzák, kiváltképpen azonban a gabonatermő föld, amelyet a bérlő a legkevésbé sem tud úgy tönkretenni, mint például a szőlőket vagy a szőlőlugasokat.” (Columella: A mezőgazdaságról)

A folyamat sorszám:

4 pont	
--------	--

2. A feladat a világvallások civilizációformáló szerepéhez kapcsolódik.

Nevezze meg azt a világvallást, amelynek szent szövegéből az idézet származik! Az idézetekből kihagytuk az isten nevét. (Elemenként 1 pont.)

a) „[...] saját testrészeiből teremtette az egyes kasztokat. A világrend fenntartása érdekében azok számára, akik fejből, kezéből, derekából és lábából kerültek elő, külön-külön hivatást állapított meg.”

A vallás neve:

b) „Én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért! Így lesztek fiaim [...], aki fölkel a napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is.”

A vallás neve:

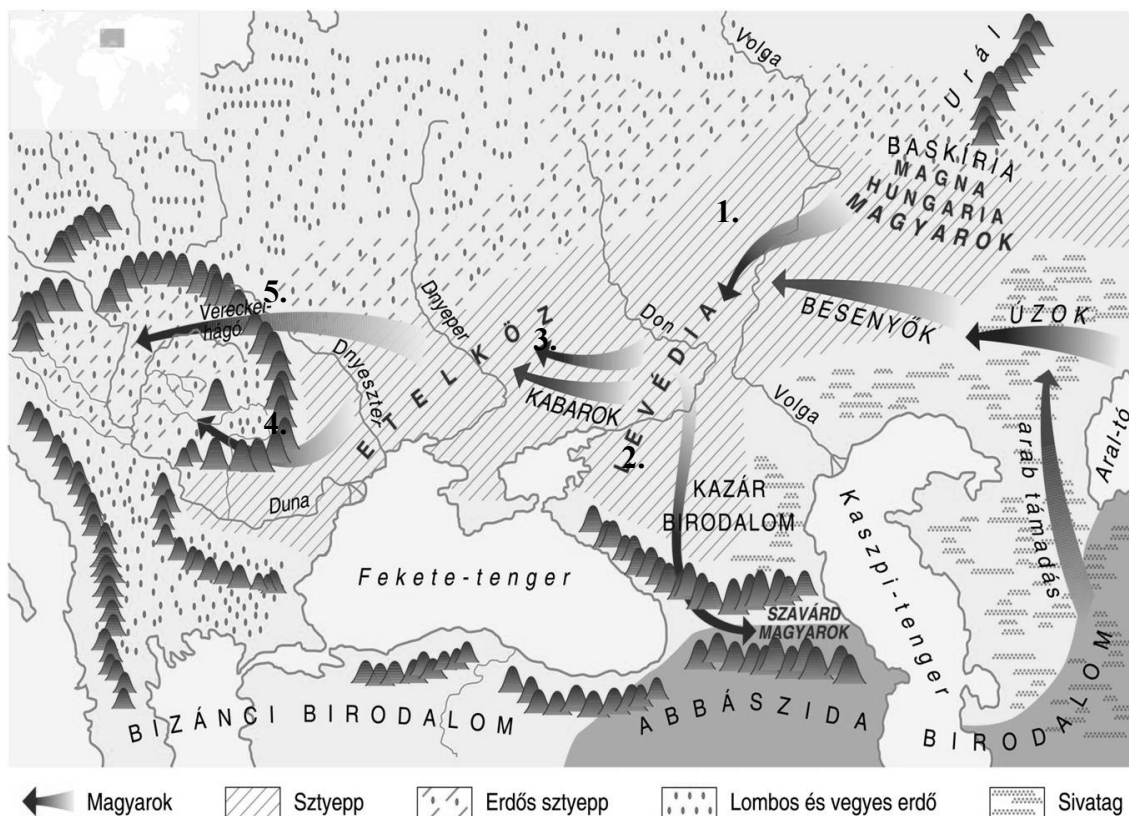
c) „Harcoljatok [...] ösvényén azzal, aki harcol veletek; csak ne lépjétek túl az előírást úgy, hogy ti kezditek elsőnek a harcot; láthatjátok: [...] nem szereti a túllépőket. És öljétek őket, ahol csak rájuk találtok, és izzétek őket onnan, ahonnan ők elűznek benneteket.”

A vallás neve:

d) „És ez a szenvedés okának nemes igazsága, szerzetesek: az ok a Szomj [vágy], amely újjászületéshez vezet, élvezet és szenvedély kíséri, örömet talál különböző dolgokban. Ez [a szomj] a következő: gyönyörök szomja, lét szomja, birtok szomja. És ez a szenvedés megszüntetésének nemes igazsága, szerzetesek: a szomjnak teljes vágytalanság révén történő megszüntetése, elvetése, feladása, elhagyása, elutasítása.”

A vallás neve:

4 pont	
--------	--

3. A feladat a magyar őstörténettel kapcsolatos.**Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)***A magyar nép vándorlása**(A térképvázlaton a számozott nyilak jelzik a magyarok vándorlását)*

„A türkök [értsd: magyarok] népe régen Kazáriához közel szerzett magának lakóhelyet [a]. Amikor a türkök és az akkor kangarnak nevezett besenyők közt háború ütött ki, a türkök serege vereséget szenvedett és két részre szakadt. Az egyik rész [...] Perzsia vidékén telepedett le [b], [...] a másik rész pedig vajdájukkal és vezérükkel, Levedivel nyugatra ment lakni [c].” (Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár, X. század közepe)

Mely nyilak jelölik a térképen a szöveges forrásban aláhúzott és betűvel jelzett eseményeket? Írja a megfelelő nyíl sorszámát a betűjel mellé!

a)

b)

c)

3 pont

4. A feladat a XVII. századi angol történelemmel kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„A felső- és alsóháznak [...] összegyülekezett tagjai [...] egy írásbeli nyilatkozatot adtak ki [...], amint az itt következik: 1. Hogy a bitorolt hatalom, ti. a törvények ideiglenes hatályon kívül helyezése vagy a törvények végrehajtásának megakadályozása, csupán királyi tekintély alapján, a parlament hozzájárulása nélkül, törvénytelen. [...] 4. Hogy a korona céljaira való pénzfelvétel [...] a parlament hozzájárulása nélkül [...] érvénytelen. 5. Hogy az alattvalóknak joguk van a királyhoz folyamodni, és az ilyen kérelmezések miatt való minden elfogatás és üldözés törvénytelen. 6. Hogy az országban béke idején, a parlament hozzájárulása nélkül állandó hadsereg felállítása és tartása, törvénytelen. [...] 9. Hogy a szólás, vitatkozás és tárgyalás szabadságát, a parlamenten kívül semminemű hatóság, semmiféle helyen kérdés tárgyává nem teheti. [...] 13. És, hogy [...] a törvények kijavítására, megerősítésére és megtartására a parlamentet össze kell hívni.”
(Jognyilatkozat)

a) Nevezze meg azt a kormányzati formát (államformát), amelynek alapjait ez a dokumentum teremtette meg! (1 pont)

.....

b) Írja le röviden a forrás alapján ennek a kormányzati formának azt az alapvető jellemzőjét, ami megkülönbözteti az abszolutizmustól! (1 pont)

.....

c) Melyek a forrásrészlet azon pontjai, amelyekkel biztosítani akarták, hogy a király ne tudjon hozzájutni egy újabb polgárháború kirobbantásához szükséges erőforrásokhoz? Írja le ennek a két pontnak a sorszámát! (Elemenként 0,5 pont)

.....

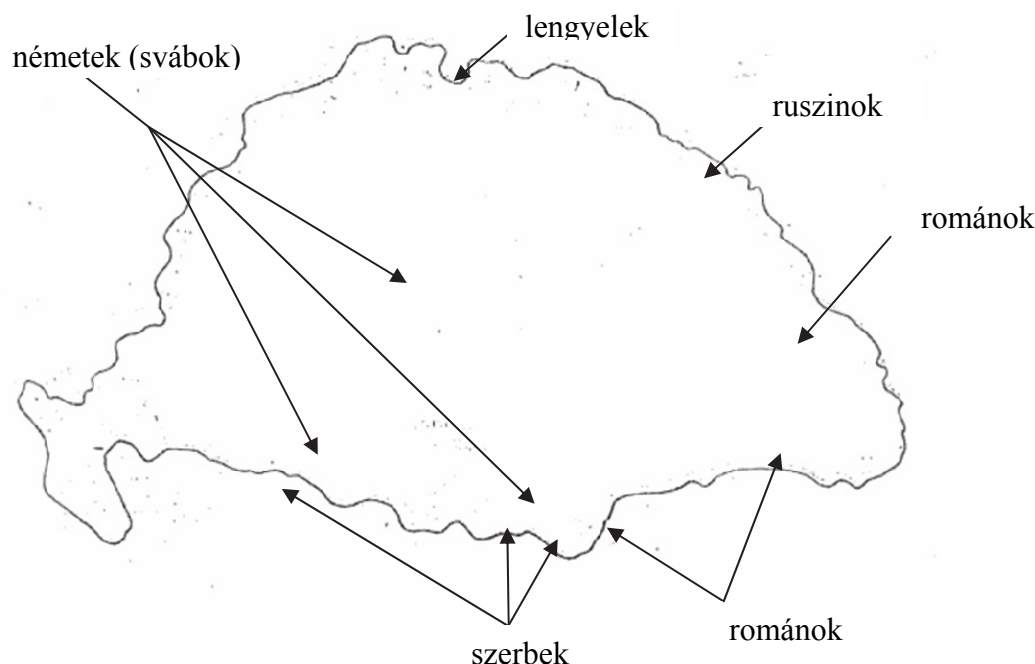
d) Melyek a forrásrészlet azon pontjai, amelyek az egyes angol polgárok jogait írják körül? Írja le ennek a két pontnak a sorszámát! (Elemenként 0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat a XVIII. századi Magyarországgal kapcsolatos.

Állapítsa meg a térkép vázlat és ismeretei segítségével, mely területekről szólnak a leírások! Írja a megfelelő területek sorszámait a négyzetekbe! A felsoroltak közül válasszon! Egy terület csak egyszer szerepelhet, három terület kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Bevándorlás Magyarországra a XVII. század végén és a XVIII. században

Területek: 1. Erdély; 2. Felvidék; 3. Határőrvidék; 4. Horvátország; 5. hódoltság; 6. Kárpátalja; 7. Temesi Bánság (Bánát).

a) A XVI–XVII. századi ország három része közül az, ahol a legnagyobb mértékű volt a népességpusztulás. A XVIII. században a svábokat jellemzően itt telepítették le.

b) Külön kormányzattal rendelkező terület, ahol a középkor óta éltek nemzetiségek. A XVIII. század közepére a románok többségbe kerültek a magyarokkal és a szászokkal szemben.

c) Az udvar közvetlen igazgatása alá tartozó, az Adriai-tengertől Erdélyig húzódó terület. Itt élt a szerbek többsége, akik fegyveres szolgálatukért cserébe földet kaptak.

d) A törököktől legkésőbb – csak a Rákóczi-szabadságharc után – visszafoglalt terület, amelyet különösen jelentős mértékű népességpusztulás sújtott. Az udvar svábokat telepített ide, de magyar, szerb és román lakosság is bevándorolt.

4 pont	
--------	--

6. A feladat az Amerikai Egyesült Államok nagyhatalommá válásához kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a képek segítségével!

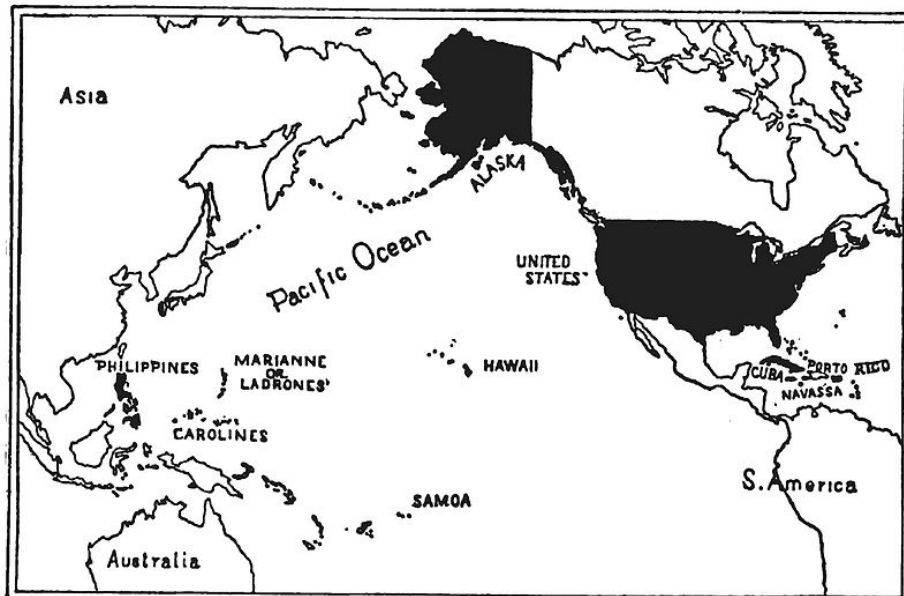
Politikai plakát a XIX. század közepéről. A plakát felirata: Két politikai álláspont. A demokrata álláspont a fehér emberé. A republikánus álláspont a négeré.

a) Melyik kérdésben állt szemben egymással a plakát tanúsága szerint a két párt? (1 pont)

.....

b) Mektől meddig zajlott az a fegyveres konfliktus, amelynek egyik oka a plakáton ábrázolt ellentét volt? (Elemenként 0,5 pont.)

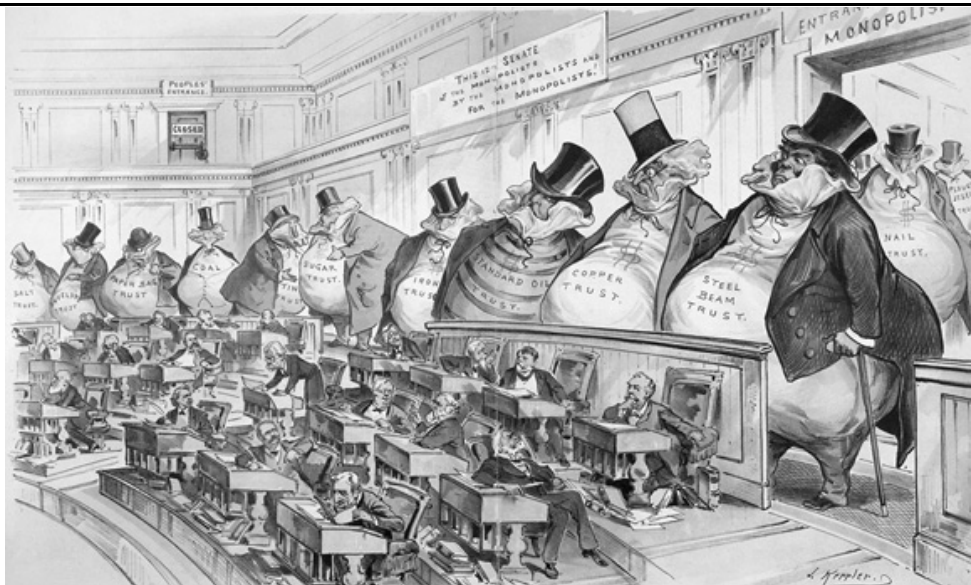
Kezdeté (évszám): Vége (évszám):

OUTLINE MAP SHOWING THE TERRITORY OF GREATER AMERICA.
Térkép a századfordulóról. Felirata: Nagy-Amerika területeinek térképe

c) Az amerikai külpolitika melyik új jelenségét mutatja be a térkép? (1 pont)

.....

Karikatúra a századfordulóról, címe: A szenátus főnökei. (A kövér óriások hasán a felirat az egyes iparági monopóliumokra utal: acél, olaj, vas, cukor, réz, szén stb.)

d) A korabeli amerikai belpolitika melyik problémájára hívja fel a figyelmet a plakát? (1 pont)

4 pont

7. A feladat a dualizmus kori Magyarország nemzetiségi viszonyaihoz kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Karikatúra a Borsszem Jankó c. élclapból, 1881.

A karikatúrán a Magyarországot jelképező nőalak rácsap az egyik nemzetiséget jelképező gyerek kezére, aki telhetetlenül a „Fiume” feliratú alma után nyúl, miután a zsebeit már megtömte pékáruval.

a) Nevezze meg azt a nemzetiséget, amelyet a karikatúrán szereplő gyerek jelképez!

.....

b) Melyik évben kötött Magyarország ezzel a nemzetiséggel területi autonómiát biztosító egyezményt?

.....

c) Ki volt az a magyar politikus, aki a nemzetiségi törvényjavaslatot betervezte? Húzza alá a nevét!

Eötvös József

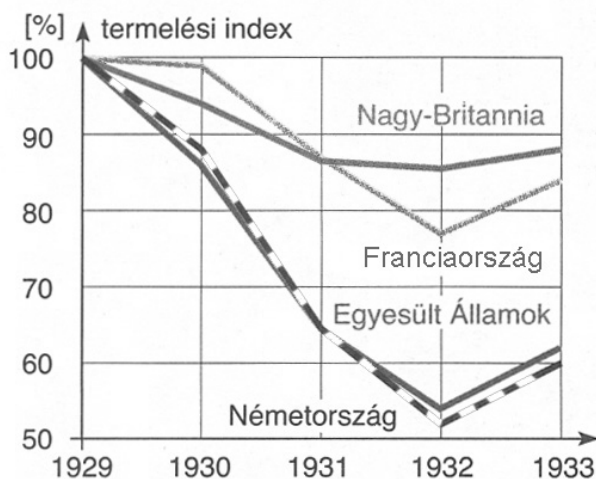
Tisza Kálmán

Jászi Oszkár

3 pont	
--------	--

8. A feladat a két világháború közötti gazdaságtörténettel kapcsolatos.

Nevezze meg a források és ismeretei segítségével azt az államot, amelyikre a leírás vonatkozik! A forrásokban szereplő államok közül válasszon! (Elemenként 1 pont.)

A nagyhatalmak ipari termelésének változása 1929 és 1933 között (1929 = 100%)

A világ ipari termelésének relatív megoszlása 1913 és 1938 között (%)			
Ország	1913	1928	1938
Egyesült Államok	32,0	39,3	31,4
Nagy-Britannia	13,6	9,9	10,7
Németország	14,8	11,6	12,7
Franciaország	6,1	6,0	4,4
Oroszország / Szovjetunió	8,2	5,3	9,0
Olaszország	2,4	2,7	2,8
a többi ország	22,9	25,2	29

a) Az első világháborút követően iparvidékeket szerzett, ennek ellenére a két világháború között nem tudta növelni részesedését a világ ipari termeléséből.

.....

b) A nagy gazdasági világválság következtében ipari termelése közel a felére esett vissza. Az 1930-as években növelni tudta részesedését a világ ipari termeléséből, ami jelentős részben egyik iparvidékének visszaszerzésével és a hadiipari beruházásokkal magyarázható.

.....

c) A nagy gazdasági világválság nem gyakorolt jelentős hatást ipari termelésére, amely az 1930-as években a többi országhoz képest jóval gyorsabb ütemben növekedett.

.....

d) Az első világháborúból győztesként került ki. A nagy gazdasági világválság következtében ipari termelése csak kevesebb, mint ötödével esett vissza. Részesedése a világ ipari termeléséből a két világháború között ennek ellenére nem érte el az első világháború előttit.

.....

4 pont	
--------	--

9. A feladat Magyarország két világháború közötti történetéhez kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!

„1. § (1) Országgyűlési képviselőválasztó joga van minden férfinak, aki életének 24. évét betöltötte, tíz év óta magyar állampolgár, két év óta ugyanabban a községben lakik vagy van lakása és az elemi népiskola negyedik osztályát sikeresen elvégezte, vagy ezzel egyenlő értékű műveltség megszerzését igazolta.

(2) A 24. életév betöltése nem kívántatik meg attól, aki igazolja, hogy egyetemet vagy más főiskolát végzett. [...]

2. § (1) Országgyűlési képviselőválasztó joga van minden nőnek, aki életének 30. évét betöltötte, tíz év óta magyar állampolgár, két év óta ugyanabban a községben lakik vagy van lakása és az elemi népiskola hatodik osztályát vagy más tanintézetnek ezzel tanértékre nézve egyenrangú osztályát (évfolyamát) sikeresen elvégezte, vagy ezzel egyenlő értékű műveltség megszerzését igazolta.

(2) Az egyéb kellékek igazolása mellett választójoga van annak a nőnek is, aki az elemi népiskola negyedik osztályának sikeres elvégzését vagy ezzel egyenlő értékű műveltség megszerzését igazolja, ha:

1. három vagy több törvényes gyermeknek adott életet és legalább három gyermeke életben van; - a háborúban hősi halált halt gyermekeket e rendelkezés szempontjából életben levőknek kell tekinteni; vagy

2. saját vagyonának jövedelméből vagy saját keresetéből tartja el magát és önálló háztartást vezet. [...]

(4) Annak a nőnek, aki egyetemet vagy más főiskolát végzett, életkorára való tekintet nélkül van választójoga.” (Választójogi törvény, 1925)

a) Soroljon fel a forrás alapján két olyan alapvető feltételt, amellyel a törvény szűkíti az általános választójogot! (Elemenként 1 pont.)

-

-

b) Döntse el, hogy a két kitalált személy közül melyik nem rendelkezhetett volna választójoggal 1925-ben! Húzza alá a megfelelő nevet! (1 pont)

Brassay János, 1902-ben született, magyar állampolgár, lakhelye születésétől fogva a család ráckevei kastélya. Népiskolába nem járt, magántanárok nevelték, érettségi vizsgát magántanulóként tett. Jogi diplomáját tavasszal vehette át.

Matzner Ödönné, született Leszner Janka, 1894-ben született, magyar állampolgár. A családja 1906-ban költözött Budapestre, azóta ott lakik. Gyerekkori tüdőbetegsége miatt csak a népiskola öt osztályát végezte el. Tizennyolc évesen ment férjhez, a következő hat évben négy gyermeket szült, akik közül kettő 1917-ben meghalt.

Brassay János Matzner Ödönné

c) Magyarázza meg saját szavaival, miért nem rendelkezhetett volna választójoggal ez a személy! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

10. A feladat a határon túli magyarság második világháború utáni történetével kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A háború befejezése óta szerzett tapasztalatok alapján Magyarország különösen aggasztónak látja a magyarság helyzetét egyrészt Romániában, ahol több mint [a] magyar él, másrészt Csehszlovákiában, ahol a csehszlovák statisztika szerint is több mint 650 000 a magyarok száma.

A győztes hatalmak intencióit [szándékait] a román fegyverszüneti szerződés szövegéből véltük kiolvashatni. Ezen szerződés 19. szakasza szerint Erdély, illetve annak nagyobb része Romániát illeti meg. Ezt a szöveget véve alapul, csak szerény igényekkel léptünk fel. Az első világháborút megelőzően Magyarországhoz tartozott 103 000 km² erdélyi területből, csupán 22 000 km² visszaadását kértük. [...] Így Románia határain belül körülbelül ugyanannyi magyar maradna, amennyi román magyar területre kerülne. Ezáltal mindkét országnak azonos érdekei fűződnének a nemzetiségi probléma kielégítő megoldásához, aminek eredményeképpen a határon innen és túl élő kisebbségek számára széles körű területi autonómiát is lehetne biztosítani.” (Gyöngyösi János, magyar külügyminiszter beszéde a párizsi béke-előkészítő értekezleten, 1946)

a) Melyik szám hiányzik a szöveg a) betűvel jelölt részéből? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. százezer

2. félmillió

3. másfél millió

b) Miért nem merülhetett fel a békekonferencián a trianoni béke előtti határok visszaállítása? Válaszoljon a forrás alapján! Saját szavaival fogalmazzon!

.....

.....

c) Döntse el a forrás alapján, melyik állítás igaz az alábbiak közül! Karikázza be a helyes válasz sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. Gyöngyösi János követelte, hogy a magyar–román határt az etnikai határvonal mentén húzzák meg.
2. Gyöngyösi János fontosnak tartotta a történelmi Erdély területi egységének fenntartását.
3. Gyöngyösi János hangot adott annak a reményének, hogy a nemzetiségek kollektív (közösségi) jogokban részesülhetnek.

d) Nevezze meg azt az államot, amelynek döntő szava volt a második világháború után a magyar–román határ meghúzásának kérdésében!

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat a harmadik világ problémáival kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Mi, 159 állam és az Európai Gazdasági Közösség [12 európai állam] miniszterei és meghatalmazott képviselői kinyilatkoztatjuk azon elhatározásunkat, hogy véget vessünk az éhezésnek és csökkentsük az alultápláltság minden formáját. Az éhezés és az alultápláltság elfogadhatatlanok egy olyan világban, ahol a tudás és az erőforrások egyaránt rendelkezésre állnak ahhoz, hogy véget vessünk ennek az emberiséget sújtó katasztrófának.” (A WHO [Egészségügyi Világszervezet] nyilatkozata, 1992)

„Az élelmiszertermelés a második világháború óta háromszorosára nőtt, az egy főre jutó élelmiszer mennyisége pedig több mint 40 százalékkal emelkedett. A kereslet szempontjából nézve, a világ népességének több mint fele túltáplált vagy alultáplált [...]. Utóbbiak azért nem tudnak kitörni ebből a helyzetből, mert nem rendelkeznek a kellő mennyiségű élelmiszer megvásárlásához vagy megtermeléséhez szükséges eszközökkel. Botrányos, hogy mindez egy olyan világban történik, ahol mindenki számára elegendő élelmiszer áll rendelkezésre.” (José Graziano da Silva, a FAO [Élelmiszer- és Mezőgazdasági Szervezet] főigazgatója, 2013)

a) Nevezze meg azt a nemzetközi szervezetet, amelynek intézményei (szakosított szervezetei) a fenti források kiadói!

.....

b) Milyen ellentmondásra hívja fel a figyelmet mindkét forrás? Saját szavaival fogalmazzon!

.....

c) Mivel magyarázható a második forrás első mondatában olvasható két adat közti eltérés?

.....

d) A kép a szöveges források által tárgyalt problémának egy jellemző okára utal. Fogalmazza ezt meg!

Földművelés Etiópiában

4 pont

12. A feladat az emberi jogokhoz kapcsolódik.

Melyik emberi jog fontosságára hívják fel a figyelmet a képek? Válassza ki a felsorolásból! Írja az emberi jog sorszámát a megfelelő képhez! Két emberi jog kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Emberi jogok:

1. gyülekezési jog
2. vallásszabadság
3. magántulajdonhoz való jog
4. sajtószabadság
5. lakóhely megválasztásának joga

a)

emberi jog sorszáma:

b)

emberi jog sorszáma:

c)

emberi jog sorszáma:

3 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Római parasztság	rövid
	14.	Első ipari forradalom	rövid
Magyar történelem	15.	Erdély vallási viszonyai	rövid
	16.	Mohács következményei	hosszú
	17.	Batthyány-kormány	rövid
	18.	Széchenyi István programja	hosszú
	19.	Kádár-kori áruellátás	rövid
	20.	Magyarországi hadműveletek	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

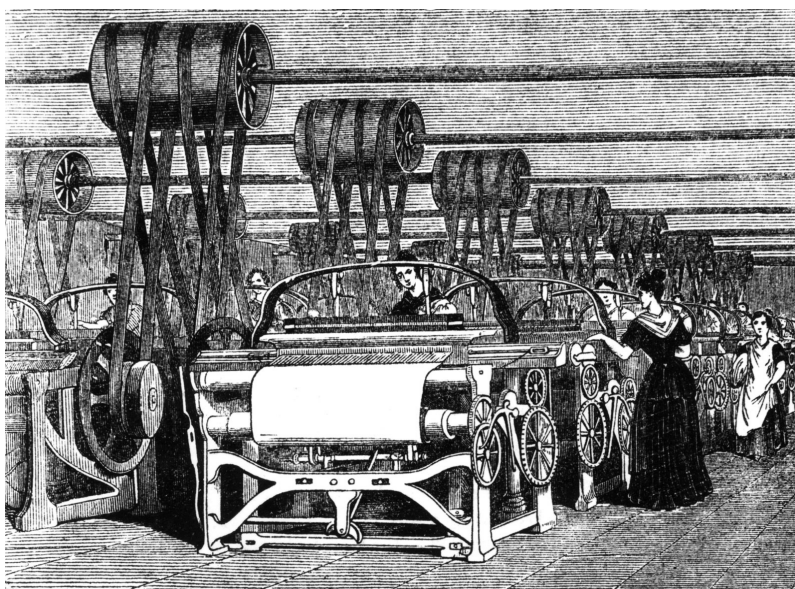
Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

14. A feladat az első ipari forradalom korához kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be, miként segítette elő a gőz felhasználása az ipari forradalom kibontakozását!

Textilipari üzem Angliában a XVIII. század első felében és a XIX. század első felében

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat Erdély történetéhez kapcsolódik. (rövid)

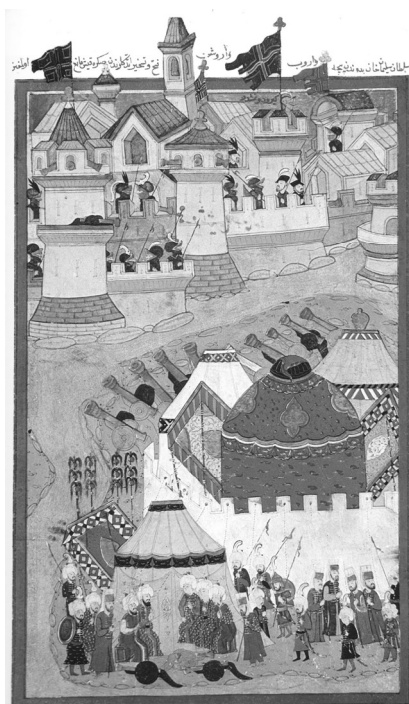
Tárja fel a forrás és ismeretei segítségével a vallási helyzetnek és a vallási kérdés kezelésének sajátosságait Erdélyben!

„Mivel a vallás ügyében, különösen az úrvacsora osztásáról állandóan különféle viták, perlekedések, civódások, vélemények voltak a kolozsvári magyar nemzetiségű [kálvinista] és a szebeni szász nemzetiségű [lutheránus] egyház [...] között, az ilyen egyenetlenségek megszüntetésére mindkét fél lelkiismeretének megbékítésére és az ország lakóinak nyugalmáért úgy döntöttek: mostantól kezdve a jövőben mindkét félnek szabadságában áll, hogy akár a kolozsvári, akár a szebeni egyház vallását és felfogását kövesse. Úgy azonban, hogy ha valamely város, mezőváros vagy falu lelkésze a kolozsvári egyház vallását és felfogását akarja hirdetni és a népet erre erővel kényszeríteni, nem teheti, hanem amilyen vallást maga a város, mezőváros vagy falu követni akar, olyan felfogású lelkészt tarthat, az ellenkezőt pedig eltávolíthatja. Ugyanezt a szebeni egyházmegyében is érvényesíteni kell.”

(Az 1564-es tordai országgyűlés határozata)

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat a török hódoltság történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a mohácsi csata katonai és politikai következményeit a váradi egyezményig!
Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Bécs ostroma, 1529. XVI. századi török miniatúra

„[...] én pedig megkíséreltem, hogy ezt a gyenge várost megvédjem az olyan kegyetlen és hatalmas ellenségtől, a törökök császárától és az ő erejétől, amellyel a várost személyesen körülzárta. Nem azért tettem, mert úgy gondoltam, hogy hatalmával szemben tartani tudom magam, hanem hogy őt itt egy darabig késleltessem, amíg Felsőged a rómaiak legkeresztényibb császárával [...] együtt a törökökkel szembetalálkozhatnak és annak a legjobb és legnagyobb Isten segítségével ellenállhat.” (*Jurisics Miklós levele I. Ferdinándhoz, 1532*)

„Minthogy pedig felséges János királynak most sem felesége, sem gyermekei nincsenek, ha Isten kiszólítaná ez árnyékvilágból, még ha volna is akkor fia, az ország és a keresztény világ üdvére való tekintetből, amelyet ebből a békéből és szövetségből Isten segítségével bizton remélünk, és hogy ezáltal végre már vége legyen annak a sok bajnak, amelyet ez az ország az elmúlt évek alatt s már régebben is szenvedett, a saját családja és utódai dicsőségét a közjó érdekének alárendelni akarván, beleegyezett abba, hogy halála után, még ha volna is fia, az egész magyar birodalom összes országaival, tartományaival s alávetett részeivel s a királyi jog egész teljességével mi reánk, vagy ha mi időközben meghalnánk, fiunkra szálljon és maradjon, akit az ország köteles lesz közös megegyezéssel királlyá választani, [...]” (*Részlet a váradi egyezményből, 1538*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat az 1848-as magyarországi forradalomhoz kapcsolódik. (rövid)

Magyarázza meg a forrás és ismeretei segítségével a Batthyány-kormány megalakulásának jelentőségét! Válaszában világítson rá arra, milyen változásokat hozott Magyarország kormányzati rendszerében ez az esemény!

„3. § Ő Felsege, s az ő távollétében a nádor [...] a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar minisztérium által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által is aláíratik. [...]

19. § Mindazon tárgyakra, melyek eddig a m[agyar] k[irályi] udvari kancelláriának, k[irályi] helytartótanácsnak, s a k[irályi] kincstárnak [...] köréhez tartoztak, [...] Ő Felsege a végrehajtó hatalmat ezentúl csak a magyar minisztérium által fogja gyakorolni.” (Részletek az áprilisi törvényekből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat Magyarország reformkori történetéhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Széchenyi István programjának legfontosabb elemeit! Válaszában térjen ki Széchenyi gyakorlati tevékenységének néhány elemére is!

„Sokan pedig minden hátramaradásunkat a kormánynak tulajdonítják. [...] Mi, birtokosok a gazdaságot, kereskedést mozdítsuk elő; fejtsük ki a tárgyat jobban s jobban; oktassuk, világosítsuk fel egymást, álljunk sokan össze [...]! Tanácskozzunk, fáradjunk s cselekedjünk, s csak ne kívánjuk még azt is, hogy a kormány érettünk szántson, vessen s csüreinkebe takarítson is. Csak eszünkbe se jusson, hogy gátot fogunk találni előmenetelünkben, mert uralkodónk se kíván egyebet közboldogságunknál, s ha némelyek közülünk nem részesek abban, urunk tehet-e arról? – vagy mi magunk?” (Széchenyi: *Hitel*)

„A robot [...] még nagyobb figyelmet érdemel és azon kárt, mely belőle háramlik, éppen oly bajosan tagadhatni, mint azt, hogy $2 \times 2 = 4$. Hatvanezer robot egy esztendőben szint azon munkát viszi végbe, melyet húszezer napszámmal könnyen el lehetne végezni. És ki nem tapasztalta, ki robotban is, és béresei által [...] dolgozott, hogy azon munkát, melyet egy egész helyes [telkes] jobbágy rossz ekéjével, filigrán szekerével, gyenge marhájával 52 nap, vagy ügyetlen cselédje és gyenge korú gyermekei által 104 nap tud végezni, maga béreseivel, jó szerszámokkal és erős marhával [...] a mondott idő egy harmad része alatt nem vihette végbe!”
(Széchenyi: Hittel)

„Az eszme 'Balatonra gőzöst állítani' közvetlen nem enyim. Én annak csak egyik közvetett ügyvivője vagyok, és mint illyes szólalok itt fel. [...]
Az európai egyéb tavakra a partjaikon fekvő nagyobb és számos városok s az ezek közti élénkebb közlekedési szükség idézték elé a rajtuk evező gőzösöket; míg a Balaton partjain alig fekszik nagyobb hely, alig van kereskedési mozgalom, s így ezek létét viszont a gőzösök nagyobb élénkséget szülő fel- s alájárása fogná előteremteti, ha [...] csak kis része találkozik bennünk azon életerőnek, mellynek szövetséges Amerika köszöni olly példátlan felvirágzását [...].
Nehéz volna annak jóslatát itt kimerítőleg elősorolni, mi mindent fogna egy balatoni gőzösnek életbe léptetése maga után vonni [...]. Így például: legelsőben is kőszén-szerzésre fog indítani!” (Széchenyi a balatoni gőzhajózásról)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat a Kádár-korszak mindennapjaihoz kapcsolódik. (rövid)

Tárja fel a forrás és ismeretei segítségével a Kádár-korszakbeli áruellátás és életszínvonal ellentmondásosságát!

Sajt-szűkében

– Tetszik tudni, ebben a negyedévben csak a lyukakat gyártják!...

Karikatúra az 1960-as évekből

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

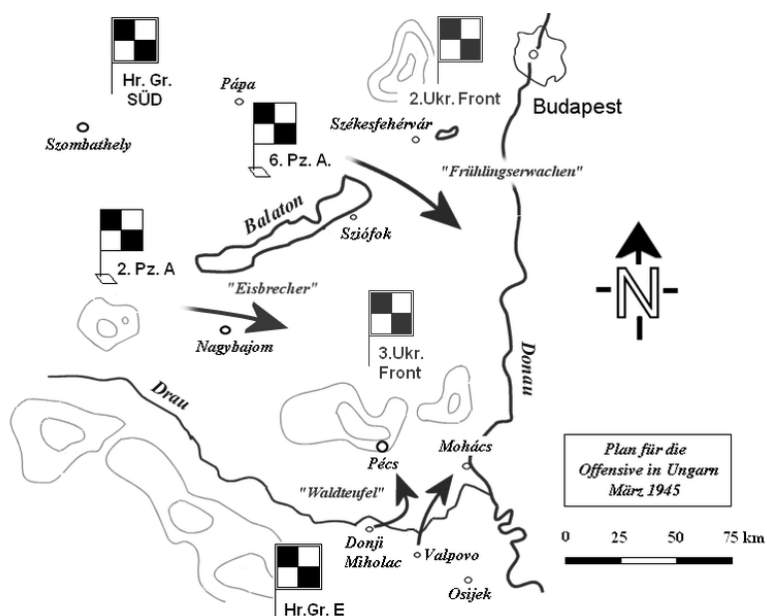
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat Magyarország második világháborús részvételéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyarországi hadműveleteket!
Válaszában térjen ki a kiugrási kísérletre is, de a nyilas uralomról ne írjon!
Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A Balkán irányából várható ellenséges támadás ellen ugyanis csak a Déli-Kárpátok járhatatlan magas hegysége támaszthatja alá a védelmet. [...] csapataink megindulnak, hogy német segítséggel megszállják és a Déli-Kárpátokban felépítsék a Magyarország megvédésére legelőnyösebb adottságokkal rendelkezésre álló védelmi vonalat.” (Vörös Lajos magyar vezérkari főnök, 1944. szeptember 4.)

Az alföldi páncéloscsata veszteségei, 1944. október						
	embervesztés		páncélos veszteség		repülőgép veszteség	
	fő	bevetett erők arányában	db	bevetett erők arányában	db	bevetett erők arányában
Németek	kb. 15 000	5,8 %	kb. 250	44 %	148	24 %
Szovjetek	kb. 84 000	12,0 %	kb. 525	63 %	kb. 260	21 %

A német „Tavaszi ébredés” hadművelet terve, 1945. március
 (Hr.Gr.SÜD = Dél Hadseregcsoport
 Hr.Gr.E = E Hadseregcsoport
 6.Pz.A. = 6. Páncélos Hadsereg
 2.Pz.A. = 2. Páncélos Hadsereg
 Frühlingserwachen = Tavaszi ébredés
 Eisbrecher = Jégtörő
 Waldteufel = Erdei ördög
 2.Ukr.Front = 2. Ukrán Front
 3.Ukr.Front = 3. Ukrán Front
 Donau = Duna
 Drau = Dráva)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Nyugat-római Birodalom hanyatlása	4	
	2. Világvallások	4	
	3. Magyar őstörténet	3	
	4. Anglia a XVII. században	4	
	5. XVIII. századi Magyarország	4	
	6. USA nagyhatalommá válása	4	
	7. Dualizmuskori nemzetiségek	3	
	8. Két világháború közötti világgazdaság	4	
	9. Választójog Magyarországon	4	
	10. Határon túli magyarok	4	
	11. Harmadik világ	4	
	12. Emberi jogok	3	
	Összesen	45	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Római parasztság	12	
	14. Első ipari forradalom	12	
	15. Erdély vallási viszonyai	12	
	16. Mohács következményei	21	
	17. Batthyány-kormány	12	
	18. Széchenyi István programja	21	
	19. Kádár-kori áruellátás	12	
	20. Magyarországi hadműveletek	21	
	Összesen	45	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: